Samling af Afgørelser

DOMSTOLENS DOM (Første Afdeling)

17. januar 2018*

»Præjudiciel forelæggelse – forebyggende foranstaltninger mod anvendelse af det finansielle system til hvidvaskning af penge og finansiering af terrorisme – direktiv 2005/60/EF – anvendelsesområde – artikel 2, stk. 1, nr. 3), litra c), og artikel 3, nr. 7), litra a) – en virksomheds formål bestående i salg af selskaber, der er registreret i selskabsregistret, og som udelukkende er oprettet med henblik på at blive solgt – salg foretaget ved overdragelse af selskabsandele i skuffeselskabet«

I sag C-676/16,

angående en anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 267 TEUF, indgivet af Nejvyšší správní soud (øverste domstol i forvaltningsretlige sager, Den Tjekkiske Republik) ved afgørelse af 2. december 2016, indgået til Domstolen den 27. december 2016, i sagen:

Corporate Companies s.r.o.

mod

Ministerstvo financí ČR

har

DOMSTOLEN (Første Afdeling),

sammensat af afdelingsformanden, R. Silva de Lapuerta (refererende dommer), og dommerne C.G. Fernlund, A. Arabadjiev, S. Rodin og E. Regan,

generaladvokat: Y. Bot

justitssekretær: A. Calot Escobar,

på grundlag af den skriftlige forhandling,

efter at der er afgivet indlæg af:

– den tjekkiske regering ved M. Smolek, J. Vláčil og J. Pavliš, som befuldmægtigede,

– den spanske regering ved A. Gavela Llopis, som befuldmægtiget,

– Europa-Kommissionen ved M. Šimerdová og T. Scharf, som befuldmægtigede,

og idet Domstolen efter at have hørt generaladvokaten har besluttet, at sagen skal pådømmes uden forslag til afgørelse,

* Processprog: tjekkisk.

afsagt følgende

Dom

1 Anmodningen om præjudiciel afgørelse vedrører fortolkningen af artikel 2, stk. 1, nr. 3), litra c), og artikel 3, nr. 7), litra a), i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2005/60/EF af 26. oktober 2005 om forebyggende foranstaltninger mod anvendelse af det finansielle system til hvidvaskning af penge og finansiering af terrorisme (EUT 2005, L 309, s. 15).

2 Denne anmodning er indgivet i forbindelse med en tvist mellem Corporate Companies s.r.o. (herefter »Corporate Companies«) og Ministerstvo financí ČR (finansministeriet, Den Tjekkiske Republik) vedrørende en kontrol, som sidstnævnte indledte af Corporates Companies' overholdelse af de forpligtelser, der er fastsat i den nationale lovgivning, der gennemfører direktiv 2005/60.

Retsforskrifter

EU-retten

3 1., 2., 5., 9., 10., 15. og 46. betragtning til direktiv 2005/60 har følgende ordlyd:

»(1) Massive strømme af sorte penge kan skade den finansielle sektors stabilitet og omdømme og true det indre marked, og terrorisme ryster samfundet i dets grundvold. Ud over strafferetlige foranstaltninger til bekæmpelse heraf kan en forebyggende indsats via det finansielle system være virkningsfuld.

(2) Kredit- og finansieringsinstitutternes soliditet, integritet og stabilitet samt tilliden til det finansielle system som helhed kan lide alvorlig skade som følge af kriminelle og medvirkende personers bestræbelser på at tilsløre anvendelsen af udbyttet af kriminelle handlinger eller at kanalisere lovlige eller ulovlige midler over i finansiering af terrorisme […]

[…]

(5) Hvidvaskning af penge og finansiering af terrorisme foregår ofte på internationalt plan. Foranstaltninger, som udelukkende træffes på nationalt plan eller endog på [EU-]plan uden nogen form for koordinering og samarbejde på internationalt plan, vil kun få meget begrænsede virkninger. De foranstaltninger, som [EU] træffer på dette område, bør derfor være i overensstemmelse med forholdsregler, som træffes i andre internationale fora. [EU] bør ved sin indsats fortsat tage særligt hensyn til de anbefalinger, der er udarbejdet af Financial Action Task Force (i det følgende benævnt »FATF«), som er det førende internationale organ for bekæmpelse af hvidvaskning af penge og finansiering af terrorisme. Da FATF-anbefalingerne blev gennemgribende revideret og udvidet i 2003, bør dette direktiv være i overensstemmelse med denne nye internationale standard.

[…]

(9) [Rådets] [d]irektiv 91/308/EØF [om forebyggende foranstaltninger mod anvendelse af det finansielle system til hvidvaskning af penge (EFT 1991, L 166, s. 77)] indførte ganske vist pligt til at identificere kunderne, men indeholdt relativt få detaljer om de relevante procedurer. Da dette aspekt ved forebyggelsen af hvidvaskning af penge og finansiering af terrorisme er af væsentlig betydning, bør der i overensstemmelse med de nye internationale standarder indføres mere specifikke og detaljerede bestemmelser om identifikation og kontrol af kunden og en reel ejer. Det er derfor væsentligt, at den reelle ejer defineres nøjagtigt. Hvor det endnu ikke er fastslået,

hvilke fysiske personer der er begunstiget af en retlig enhed eller et retligt arrangement, såsom en fond eller en trust, og det derfor ikke er muligt at identificere en enkeltperson som den reelle ejer, vil det være tilstrækkeligt at identificere den »persongruppe«, der skal være modtager af fondens eller trustens formue. Dette krav bør ikke omfatte identifikation af enkeltpersonerne i den pågældende persongruppe.

(10) De institutioner og personer, der er omfattet af dette direktiv, bør i overensstemmelse med direktivet identificere den reelle ejer og kontrollere dennes identitet. […]

[…]

(15) Da den strammere kontrol inden for finanssektoren har fået de involverede i hvidvaskning af penge og finansiering af terrorisme til at søge andre metoder til at tilsløre de kriminelle indtægters oprindelse, og sådanne kanaler kan bruges til finansiering af terrorisme, bør forpligtelsen til at forebygge hvidvaskning af penge og bekæmpe finansiering af terrorisme udvides til at omfatte livsforsikringsmæglere og udbydere af tjenester til truster og selskaber.

[…]

(46) Målet for dette direktiv [er] […] forebyggelse af, at det finansielle system anvendes til hvidvaskning af penge og finansiering af terrorisme […]«

4 I artikel 2, stk. 1, i direktiv 2005/60 afgrænses den gruppe af personer, der er omfattet af direktivets anvendelsesområde, således:

»Dette direktiv gælder for:

1) kreditinstitutter

2) finansieringsinstitutter

3) følgende juridiske eller fysiske personer under udøvelsen af deres erhverv:
   a) revisorer, eksterne regnskabskyndige og skatterådgivere
   b) notarer og andre selvstændige inden for de juridiske erhverv […]

      […]
   c) udbydere af tjenesteydelser til truster eller selskaber, der ikke i forvejen er omfattet af litra a) eller b)

   […]«

5 Direktivets artikel 3 har følgende ordlyd:

»I dette direktiv forstås ved:

[…]

7) »udbydere af tjenesteydelser til truster og selskaber«: en fysisk eller juridisk person, der erhvervsmæssigt leverer en af følgende tjenester til tredjemand:
   a) opretter selskaber eller andre juridiske personer

[…]«

Tjekkisk ret

6 Lov nr. 253/2008 om visse foranstaltninger mod hvidvaskning og finansiering af terrorisme, med senere ændringer (herefter »lov om bekæmpelse af hvidvaskning«), gennemfører direktiv 2005/60 i tjekkisk ret.

7 Ifølge § 2, stk. 1, litra h), nr. 1, i lov om bekæmpelse af hvidvaskning, som gennemfører artikel 2, stk. 1, nr. 3), litra c), og artikel 3, nr. 7), litra a), i direktiv 2005/60 i tjekkisk ret, forstås ved »en person, der er underlagt forpligtelser« i henhold til denne lov »enhver person […], der leverer tjenester til en anden person, som består i at oprette juridiske personer«.

8 § 2, stk. 3, i lov om bekæmpelse af hvidvaskning har følgende ordlyd:

»En person, der ikke udfører virksomheden i § 2, stk. 1, som led i sit erhverv, med undtagelse af de personer, der nævnes i § 2, stk. 2, litra c) og d), anses ikke for en person, der er underlagt forpligtelser.«

Tvisten i hovedsagen og det præjudicielle spørgsmål

9 Corporate Companies er en juridisk person med hjemsted i Prag (Den Tjekkiske Republik), hvis formål er at sælge »*ready-made*«-selskaber, dvs. selskaber, der allerede er registreret i selskabsregisteret. Corporate Companies foretager disse salg ved at overføre sine selskabsandele i disse selskaber til sine klienter.

10 I henhold til meddelelse af 18. august 2015 indledte finansministeriet en kontrol af Corporate Companies' overholdelse af de forpligtelser, der bl.a. er fastsat i lov om bekæmpelse af hvidvaskning.

11 Da Corporate Companies var af den opfattelse, at selskabet ikke var en »person, der er underlagt forpligtelser«, som var omfattet af nævnte lov, anlagde det sag for Městský soud v Praze (byretten i Prag, Den Tjekkiske Republik) med påstand om, at det blev fastslået, at den af finansministeriet indledte kontrol var ulovlig.

12 I dom af 25. maj 2016 fastslog Městský soud v Praze (byretten i Prag), at Corporate Companies var omfattet af § 2, stk. 1, litra h), nr. 1, i lov om bekæmpelse af hvidvaskning. Retten fremhævede i denne henseende, at denne bestemmelse finder anvendelse på personer, der som led i deres erhvervsmæssige virksomhed opretter juridiske personer for deres klienter, uanset om de gør dette på grundlag af en anmodning herom fra klienten, eller om de juridiske personer oprettes med henblik på at blive integreret i en portefølje af tilbud til potentielle klienter. Městský soud v Praze (byretten i Prag) gav derfor ikke Corporate Companies medhold i selskabets søgsmål.

13 Sidstnævnte har iværksat kassationsappel til prøvelse af denne afgørelse ved den forelæggende ret, idet selskabet har gjort gældende, at dets virksomhed består i at oprette selskaber på egne vegne og for egen regning. Selskabet har hævdet, at eftersom det i forbindelse med oprettelsen af selskaber ikke råder over andre personers formuegoder, kan det ikke anses for en »person, der er underlagt forpligtelser« som omhandlet i § 2, stk. 1, litra h), nr. 1, i lov om bekæmpelse af hvidvaskning. Ikke blot er det egentlige formål med Corporate Companies endvidere ikke at oprette selskaber for klienter, men selv hvis det måtte blive fastslået, at selskabet udøver en lignende virksomhed, kan det ikke anses for en »person, der er underlagt forpligtelser« som omhandlet i nævnte lov, da selskabet ikke opretter disse selskaber i klientens navn eller for klientens regning, således at det ikke kan foreholdes selskabet at have handlet som stråmand for dets klienter.

14 Nejvyšší správní soud (øverste domstol i forvaltningsretlige sager, Den Tjekkiske Republik) har på denne baggrund besluttet at udsætte sagen og forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»Er personer, der som led i deres erhvervsmæssige virksomhed sælger selskaber, der allerede er registreret i selskabsregisteret og oprettet med henblik på salg (såkaldte »*ready-made*«-selskaber), og hvis salg gennemføres ved overførelse af ejerandele i det datterselskab, som de sælger, omfattet af anvendelsesområdet for artikel 2, stk. 1, nr. 3), litra c), i direktiv […] 2005/60 […], sammenholdt med direktivets artikel 3, stk. 7, litra a)?«

Om det præjudicielle spørgsmål

15 Med sit spørgsmål ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om artikel 2, stk. 1, nr. 3), litra c), i direktiv 2005/60, sammenholdt med dette direktivs artikel 3, nr. 7), litra a), skal fortolkes således, at disse bestemmelser omfatter en person som den i hovedsagen omhandlede, hvis erhvervsmæssige virksomhed består i salg af selskaber, som den selv har oprettet, uden en forudgående anmodning herom fra dets potentielle klienter, med henblik på salg heraf til disse klienter ved overdragelse af sine selskabsandele i det selskab, der er genstand for salget.

16 I den foreliggende sag fremgår det af forelæggelsesafgørelsen, at Corporate Companies opretter juridiske personer, integrerer dem i sin portefølje med henblik på at sælge dem til potentielle klienter og i tilfælde af erhvervelse overfører sine selskabsandele i det selskab, som sælges, til køberen. De således oprettede selskaber udøver ingen virksomhed. Der er derfor tale om »tomme selskaber«, der alene findes i en portefølje, som er oprettet af Corporate Companies, i afventning af et salg.

17 I henhold til artikel 2, stk. 1, nr. 3), litra c), i direktiv 2005/60 finder direktivet anvendelse på udbydere af tjenesteydelser til truster eller selskaber, der ikke allerede er omfattet af samme nr. 3), litra a) eller b). Dette direktivs artikel 3, nr. 7), litra a), præciserer, at der i direktivet ved »udbydere af tjenesteydelser til truster og selskaber« forstås en fysisk eller juridisk person, der erhvervsmæssigt til tredjemand leverer tjenester, der består i at oprette selskaber eller juridiske personer.

18 Det fremgår således af selve ordlyden af artikel 3, nr. 7), litra a), i direktiv 2005/60, at en fysisk eller juridisk person, hvis virksomhed består i til en klient at levere en bestemt tjeneste, nemlig den tjeneste, som består i at oprette selskaber eller andre juridiske personer, er underlagt forpligtelserne i dette direktiv.

19 Som den spanske regering har anført i sine skriftlige indlæg, leveres en sådan tjeneste, både når en tredjemand betror en fysisk eller juridisk person at sørge for at oprette et selskab i sit navn og for egen regning, og når en tredjemand køber et selskab, som forinden er blevet oprettet af denne person alene med salg for øje.

20 I modsætning til, hvad Corporate Companies har gjort gældende, er den omstændighed, at et sådant selskab er blevet oprettet af nævnte person efter anmodning herom fra en klient, eller at selskabet er blevet oprettet med henblik på senere salg til en potentiel klient, ikke relevant for anvendelsen af denne bestemmelse.

21 For det første foretages der i artikel 3, nr. 7), litra a), i direktiv 2005/60 ingen sondring mellem disse to tilfælde.

22 Dernæst gør intet i dette direktiv det muligt at fastslå, at EU-lovgiver havde til hensigt at udelukke personer, der udøver en erhvervsmæssig virksomhed som den, der udøves af Corporate Companies, fra anvendelsesområdet for artikel 3, nr. 7), litra a).

23 Endelig ville en sådan udelukkelse ikke være i overensstemmelse med nævnte direktivs formål.

24 I denne henseende bemærkes, at dette direktivs formål, således som det fremgår af såvel dets titel som betragtningerne til direktivet, er at forebygge, at det finansielle system anvendes til hvidvaskning af penge og finansiering af terrorisme (jf. i denne retning dom af 25.4.2013, Jyske Bank Gibraltar, C-212/11, EU:C:2013:270, præmis 46).

25 Som det fremgår af første og anden betragtning til samme direktiv, kan disse kriminelle aktiviteter således have betydelige negative virkninger for den finansielle sektors soliditet, integritet, stabilitet og omdømme og i sidste ende for det indre marked.

26 Bestemmelserne i direktiv 2005/60 har således en særlig præventiv karakter, idet de ifølge en risikobaseret tilgang tilsigter at indføre en række forebyggende og afskrækkende foranstaltninger med henblik på effektivt at bekæmpe hvidvaskning af penge og finansiering af terrorisme samt at bevare det finansielle systems soliditet og integritet. Disse foranstaltninger har til formål at undgå eller i det mindste så vidt muligt at begrænse disse aktiviteter ved med henblik herpå, på alle de stadier, som de nævnte aktiviteter kan indeholde, at indføre hindringer for hvidvaskning af penge og finansiering af terrorisme.

27 I denne forbindelse tilsigter direktiv 2005/60 at pålægge visse personer, på grund af deres deltagelse i gennemførelsen af en transaktion eller en finansiel aktivitet, et vist antal forpligtelser, nemlig bl.a. identifikation af klienten og den reelle ejer og kontrol af klienten og den reelle ejers identitet, indhentning af oplysninger om forretningsforbindelsens formål og tilsigtede formål samt forpligtelsen til at indberette ethvert tegn på hvidvaskning af penge eller finansiering af terrorisme til de kompetente myndigheder.

28 Da et selskab for det første har en struktur, der er egnet til at gennemføre både hvidvaskning af penge og finansiering af terrorisme, fordi det gør det muligt at tilsløre ulovligt erhvervede midler, som lovliggøres ved hjælp af dette selskab, samt til ved selskabets mellemkomst at finansiere terrorisme, og for det andet identifikationen af klienten er et afgørende element til forebyggelse af disse aktiviteter, således som det er fastsat i niende betragtning til direktiv 2005/60, synes det imidlertid rimeligt, at EU-lovgiver har underlagt oprettelsen af en sådan struktur af en person eller af en virksomhed i en tredjemands navn den i dette direktiv fastsatte kontrol ved således at indføre en første hindring med henblik på at afskrække enhver person, som måtte have til hensigt at anvende et selskab til at lette denne form for aktiviteter.

29 En sådan kontrol synes så meget desto mere vigtig, eftersom oprettelsen af et selskab i sig selv er en transaktion, der i sagens natur udgør en øget risiko for hvidvaskning af penge og finansiering af terrorisme på grund af de finansielle transaktioner, som denne transaktion normalt indeholder, såsom tilvejebringelse af kapital og eventuelt aktiver fra den person, som opretter selskabet. Sådanne transaktioner kan således medvirke til, at der ved oprettelsen af selskabet indføres ulovlige indtægter i det finansielle system, hvorfor det synes vigtigt, at identiteten af klienten og af enhver reel ejer af denne transaktion kontrolleres, og dermed at de personer, som inden for rammerne af deres virksomhed opretter et selskab til fordel for en tredjemand, underlægges de forpligtelser, som er pålagt ved direktiv 2005/60.

30 Det skal fremhæves, at sådanne risici ikke blot forekommer, når et selskab oprettes af en person inden for rammerne af dennes virksomhed i en tredjemands navn og for dennes regning, men også når et skuffeselskab, der er oprettet af en person inden for rammerne af dennes virksomhed med henblik på salg heraf til potentielle klienter, som i den foreliggende sag, faktisk sælges til en klient, ved at denne til gavn for sidstnævnte overfører sine selskabsandele i nævnte selskab.

31 En fortolkning af artikel 3, nr. 7), litra a), i direktiv 2005/60 som den, som Corporate Companies har givet udtryk for, dvs. en fortolkning, hvorefter en person, hvis erhvervsmæssige virksomhed består i salg af denne type skuffeselskaber, ikke er omfattet af denne bestemmelse, ville give hvidvaskere af

penge og personer, der finansierer terrorisme, et ideelt instrument til at omgå den første hindring, som EU-lovgiver har sørget for at indføre med henblik på at forhindre, at disse selskaber anvendes til sådanne aktiviteter.

32 Manglende forpligtelser på området for forebyggelse af hvidvaskning af penge og finansiering af terrorisme for en person som Corporate Companies, bl.a. forpligtelsen til at kontrollere klienten og den reelle ejers identitet, ville for det første fremme anonymiteten for de reelle erhververe af de solgte selskaber eller af de personer, som handler for deres regning, og for det andet gøre det muligt at tilsløre oprindelsen af og formålet med de overførsler af formuegoder, som er blevet foretaget af disse selskaber.

33 Med andre ord ville en sådan fortolkning af artikel 3, nr. 7), litra a), i direktiv 2005/60 i sidste ende fremme netop det, som direktiv 2005/60 tilsigter at undgå.

34 Henset til ovenstående betragtninger skal det præjudicielle spørgsmål besvares med, at artikel 2, stk. 1, nr. 3), litra c), i direktiv 2005/60, sammenholdt med dette direktivs artikel 3, nr. 7), litra a), skal fortolkes således at disse bestemmelser omfatter en person som den i hovedsagen omhandlede, hvis erhvervsmæssige virksomhed består i salg af selskaber, som den selv har oprettet, uden en forudgående anmodning herom fra dens potentielle klienter, med henblik på salg heraf til disse klienter ved overdragelse af sine selskabsandele i det selskab, der er genstand for salget.

Sagsomkostninger

35 Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den forelæggende ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagsomkostningerne. Bortset fra nævnte parters udgifter kan de udgifter, som er afholdt i forbindelse med afgivelse af indlæg for Domstolen, ikke erstattes.

På grundlag af disse præmisser kender Domstolen (Første Afdeling) for ret:

Artikel 2, stk. 1, nr. 3), litra c), i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2005/60/EF af 26. oktober 2005 om forebyggende foranstaltninger mod anvendelse af det finansielle system til hvidvaskning af penge og finansiering af terrorisme, sammenholdt med dette direktivs artikel 3, nr. 7), litra a), skal fortolkes således, at disse bestemmelser omfatter en person som den i hovedsagen omhandlede, hvis erhvervsmæssige virksomhed består i salg af selskaber, som den selv har oprettet, uden en forudgående anmodning herom fra dens potentielle klienter, med henblik på salg heraf til disse klienter ved overdragelse af sine selskabsandele i det selskab, der er genstand for salget.

Underskrifter